

ŚWIĘTE KSIĘGI, ŚWIĘTE TEKSTY

Walenty Majewski

BRAHMA WIWARTA PURANAM

ब्रह्मवैवर्त पुराण

Armoryka

BRAHMĀ-WAIWARTA-PURĀNAM'

ब्रह्मा-वैवर्त-पुराणम्

OSNOWA Z RĘKOPISMU BIBLIOTHEKI KROLEWSKO-BERLINSKIEJ PRZEPI-
SANA, Z PRZYDATKIEM PRZEKŁADU ŁACIŃSKIEGO

PRZEZ

ADOLPHA FRYDERYKA STENZLER

POMORZANINA, etc.

w roku 1829. ogłoszona,

A PRZEZ

W. S. MAIEWSKIEGO

PODLASIANINA.

*na Polskie brzmienie wyrazów Samskrytu przepisana, i do znaczenia w języku
Narodowym zbliżona, w zamiarze porównania trzech tak odległych języków i u-
łatwienia nauki czytania, pisania i odczucia się ze brzmieniem tego starożyt-
ney mowy, za niewymawialną w obcych językach uważaney,*

SZANOWNYM SPÓŁ-ZIOMKOM I INNYM SŁAWIANOM

POŚWIĘCONA.

W W A R S Z A W I E,

W DRUKARNI ŁĄTKIEWICZA PRZY ULICY SENATORSKIEJ No 467.

WYDAWANY I POSTACIANY SANSKRVTU WYDAWCY WŁASNEM.

1830.

Seria: ŚWIĘTE KSIĘGI, ŚWIĘTE TEKSTY, Nr 34

Redaktor serii: Andrzej Sarwa

Projekt okładki: Juliusz Susak

Na okładce: Album of popular prints mounted on cloth pages. Colour lithograph, lettered, inscribed, numbered 48 and depicting a scene from the Ramayana, (ok. 1895 r.), (licencja: *public domain*), źródło:https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rama_is_shown_about_to_offer_his_eyes_to_make_up_the_full_number_-_108_-_of_lotus_blossoms_needed_in_the_puja_that_he_must_offer_to_the_goddess_Durga_to_gain_her_blessing.jpg

(This file has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighboring rights).

Tekst: reprint wydania z roku 1830.

Copyright © 2017 by Wydawnictwo „Armoryka”

Wydawnictwo ARMORYKA

ul. Krucza 16

27-600 Sandomierz

<http://www.armoryka.pl/>

ISBN 978-83-8064-355-0

BRAHMĀ-WAIWARTA-PURĀNAM'

ब्रह्मा-वैवर्त-पुराणम्

Za Pozwoleniem Cenzury Rządowej

DO ŁASKAWEGO CZYTELNIKA

Pomysł wsławionego de Leibnitz na początku zeszłego wieku nawiasowo rzucony: iż Geographia i Historia mów, języków, i dyalektów naszego wiadomego świata, iest Geographią i Historią ludów, iakowe tychże mów, języków i dyalektów używają lub dawniey używali; po nieiakięj przerwie, wszyscy prawie terażnieysi Europy uczeni za zasadę swych historycznych badań przyjęli. Ztąd to owa powszechna dążność Philologów i innych uczonych w zgłębianiu i ogłaszaniu philologicznych rozpraw.

Ale, aby tą drogą zamierzonego doścignąć celu, podług tegoż pomysłu nie *a priori*, czyli syntechtycznie albo zbiorowo, ale *a posteriori*, analitycznie czyli rozbiorowo postępować należy. — W zbieraniu materyalów do moich philologicznych rozpraw tą drogą postępując, wypadło mi obeznać się naprzód z językiem narodowym, z jego budową, narowem, bujnością i t. d. tudzież z dziesięcio mnięj więccy jego pobratymczemi (zrodnemi) dyalektami, z ich budową, narowem, bujnością i t. d. A że nie można sądzić o szczególe, nie obeznawszy się z ogółem, ztąd wypadła potrzeba obeznania się z odrębnymi mowami, językami i dyalektami, z ich mieszaniną pomiędzy sobą i z innymi odrębnymi, tudzież z ich budową, dawnością lub nowością, narowem i t. d. nayprzód w samey Europie, a po dostrzeżeniu zachodzących związków między językami Europy z językami reszty części wiadomego świata, tudzież po porównaniu onych ze znanemi dotąd a nawet ze sposobami rycia, pisania lub malowania, w nich myśli, bądź to głoskowo, bądź obrazowo, a to w rozmaitych kierunkach i t. d. pokazał się nowy niedostatek.

Ztąd znów wypadła potrzeba uszeregowania tychże mów, języków, dyalektów, a nawet rozdrobnionych idiomatów co do ogółu, przynajmniej w porządku abecadłowym z przydaniem postrzeżeń nad każdym, a nawet ile możności nad ich literaturą, aby ie łatwiej porównać tak pomiędzy sobą, iako też z innymi, za pomocą porównawczych tablic i odnieść ie do trzech lub więccy mowo-matek. — Przez mowo-matki rozumiem języki teraz i w nayodleglejszey starożytności, w ścisłe i dostateczne grammatyczne prawidła ujęte, w służbie Bożey, w pismach wyznaniu poświęconych, w naukach, umiejętnościach i w ludzkim udzielaniu się ustnie i na piśmie używane.

Ze zaś wszelkie wyznania mocno się przykładają do rozszerzania, udoskonalenia i upowszechnienia mów, języków i dyalektów, a przeciwnie zmiany wyznań mają wiel-

ki wpływ na zmianę języków, i ponieważ ludy bez wyznania, iakowych jest mało, zniżają się do stanu zwierzęcego i nędznym trzodom w rozdrobionych ludzkich gromadkach tworzą odpowiednie swym potrzebom drobne idiomata, tak iak Szamanizm w Azji wschodnio-północney i w obu dwu Amerykach, dziękiem gromadom za koczowisko służących, Sabeizm zaś i Fetyzm w Afryce i w przestrzeniach Australnych, z tych powodów i o główniejszych wyznaniach naszego wiadomego świata musi tu mimowolnie zachodzić wzmianka.

A że starożytne mowy, języki i dyslekta, nie są nam od ludów co ich używali podane, lub są podanemi, ale pod ogólnem nazwaniem mowy bogów lub dzikulczych ludów; niektóre zaś obumarły lub zmieszaly się z nowszemi przez wojny, wędrowki narodów, obce panowanie, zakazy, zmiany wyznań, tak iak w Azji i w Europie pod krwawym Islamizmem. — Niektóre nawet tak iak mniemamy Geto-Gottycki od uczonych podsunionemi zostały, lub tak iak u starożytnych Porussow, Szalawow, Germanow, Gallow, Iberow, Bretonow, Szkotow, poszły w zapomnienie; stąd wypadła trudność w wynalezieniu tychto mowo-matek, zwłaszcza po wyroku iednego z mędrców XVII. wieku na zasadach *a priori* branych opartym, iakoby mowa Adama przez potop ogólny zniszczona, iedynie w szczątkach przez rodzinę Noego była zachowaną i rozdzielila się na języki Semitycki, Japhetycki i t. d. Że i te nawet tak rozdzielone języki przy wznoszeniu wieży Babilońskiej na tysiączne dyalekta a nawet idiomata iakowe dziś postrzegamy podzieliły się; i że dla tego tey to mowo-matki co do szczątków wszędzie szukać należy; ale co do całości nigdzie iey znaleźć niemożna; stąd znowu nowa do usunięcia powstała zaporą.

Mamy wprowadzić historyczne podania o ogromney ilości ludów Skityjskich w Europie i w Azji ieszcze przed znaną wędrowką narodów mieszkających, ale mędrzey starożytności nie podali nam, iakiey te ludy używali mowy; to tylko nam podano, że ta mowa nie była pieszczotliwą ale iędrną (*barbara lingua*), że była piśmienną i aż do środka VII. wieku po Chr. wpisniennych układach pomiędzy władzcami, iak nam Menandhar podaje, była używaną. — Ale gdy nam nie podał iakie to było pismo, czy głoskowe, obrazowe, chierogliphiczne it. d. a następnie wykazało się że i to podanie przy dzisiejszych wiadomościach nie jest dostatecznym.

Podania starożytnych że Anacharsy wsławiony mędrzec Skityjski, iedynie dla tego znał język Grecki, że iego matka była Greczynką, również są niestanowczemi.

O podaniach Platona, Arystotelesa, Herodota i innych w tym przedmiocie, mówiło się w pierwszym poszycie naszych rozpraw philologicznych, ale i te są mnięj stanowczemi.

Ale podania Herodota o narodzie Skityjskim Budhynów iakowy się daleko na północ

i zachód Europy rozciągał, gdy język starożytnych Alanów, Indo-Skytów, Massa-Getów, co od źródeł Indu przez całą Azję i Europę aż do Kolumn Herkulesa dawniej rozciągali swę siedziby i później na początku V. wieku wraz z ogromną tłuszcą pobratymczych ludów ciągnęli na pomoc Skito-Gallskim i Hiszpańskim ludom przeciwko napadom Huńskim wyiaśnia, że wyraz *druida* czyli Kapłan Gallów, oznacza wiernego dawnemu wyznaniu, czyli co na iedno wypada, Brahmina; — że Jemiola czyli lep, iakiey Druidy do obrzędów swego wyznania używali, miała nazwanie miejscowe *Ghui*, co u Brahminów i w Samskrycie oznacza topione masło, bez iakowego żaden u nich obrządek wyznania dotąd obeysć się niemoże, a w Europie na dębach dziko rośnie i ptaki co się tą cudowną rośliną żywią, po strawieniu na powrot ią po gałęziach odsiewiają. — Te mówię i tym podobne podania o starożytnych bałwochwalskich wyznaniach, zastosowane do późniejszego Budyzmu około roku 1027. przed Erą Chrz: w Indyach wschodnich z Brahminizmu wylęgłego, którego szereg patryarchów uczeni Japończykowie w swych księgozbiorach zachowali; zdają się bydź w tém przedmiocie, zwłaszcza po odkryciu mowy Brahminów Samskrytem i Prakrytem zwanej, bardziey stanowczemi i wskazywać nam, że i w Europie w ciemney starożytności był zarząd Theokratyczno-Monarchiczny.

Że i w Europie były niegdyś nauki i umieītności, iakowe takowym zarządom towarzyszyć zwykły, że i tu była mowo-matka wyznaniem uświęcona, na różne dyalekta dla wszystkich do zrozumienia łatwe podzielona. — Ale że czas wszystko trawiący, prócz drobnych szczątków, wszelkie onych pomniki zagładził, lub że takowe dotąd w ukryciu niewynalezione leżą. Tym czasem wszystko to przy panującym Skieptyzmie (Sceptismus) iedynie do wielu rozpraw w przyszłości przydać się mogących posłużyć może, ale na teraz nic nie stanowi.

Taki był stan nauki Philologiczney aż do Augusta wslawionego Rzymian cesarza, który uczonego Owidyusza skazał na wygnanie do Thomi w bliskości dzisiejszey Warny. — Zamieszkiwali tę przestrzeń ludy barbarzyńskimi zwane Skythów Europeyskich, Dako-Getów, Sarmatów, Thraków, Krowiców, Panonów, i t. d. tudzież inne, co albo tam mieli stałe siedziby, lub tamtędy przez ludy pobratymcze, dla zamiany czyli handlu ze wschodniemi ludami w starożytnym Byzancie główny skład mającemi: iako najbliższą drogą, tłuszczami przechodzili.

Od dawna zuczuciem wdzięczności czytałem tego uczonego męża rozczulające pienia i od dawna porobilem z nich wyciągi tyczące się nauki philologiczney, co do mowy ogólney tychto ludów, z iakową uczony Rzymianin w Athenach wychowany, dyalekta Greckie znaiący, mógł się wkrótce obeznać, i przy wprawie mógł do tego stopnia postąpić, iż składał pienia w teyto mowie, był od tychto ludów rozumianym i iak sam o sobie pisze, za wieszczka tychto ludów był przyznany. — Ale coż znaczą tak wą-

źne świadectwa uczonego Rzymianina u zarozumiałych a niedożyrałych mędrców, kiedy on-nie był uwielbianym od nich Adelungem?

W tymże samym sposobie rozbiorowym *Methodus analytica*, zebrałem materiały do historyi krytyczney dwóch początkowo całkiem odrębnych, teraz przez małżeństwa mocno pomieszanych rass czyli plemieni ludzkich, to jest: Kaukaskiego w całym znaczeniu i Amerykano-Czukczó-Eskimoso-Hunno-Nordmańskiego pod setnemi nazwaniami, od zdobycia Byzantu przez Turków w roku 1453. czyli od stałego usadowienia się w Europie tej części Hunnow, iakowa oddzieliwszy się w roku 93 naszej Ery od swych pobratymców, połączoną potęgą Chińczyków i ludów Kaukaskiego plemienia, z Azji północno-wschodniej ku zachodowi wyloczonych, w r. 375. po Chr. od Walensa przeciwko Dako-Getom do Europy zwabionych; w dawnych koczowiskach pod zwierzchnią władzą Chińczyków pod setnemi nazwaniami, Tatarów, Thuków, Thunguzów, Manczu, Niuczo, Mongolow, i. d. w dziejach średnich wieków byli znanemi, i z Azji do Europy od różny ch stronnictw zwabianemi; w górę aż do odkrycia istotney Ameryki, bo części oncy sami Amerykano-Nordmany jeszcze w dziesiątym wieku naszej Ery odkryli. — Od tej zaś epoki aż do Krucjaty od ludów Nordmańskich w roku 1147 przeciwko Sławianom uchwaloney, — przez przeciąg niszczących wypraw do Azji Krzyżowników aż do ustalenia się Kościoła prawowiernego u Sławian, gdzie historia ludów Sławiańskich i ich Władców, Swiatopelkow, Mieczysławow, Bolesławow, Władymirow białczną bydź przestaie, aż do Karola W. w r. 814. zmarłego — przez panowanie tego to wielkiego monarchy, iego poprzedników, potomków Pipina de Haristall Marszałków dworn, co zniewieściących potomków Merowensza króla Franków, tudzież rodzioć Królów Burgundy i Austrazyi oprócz najstarszego Sygoberta syna Theodorycza Króla Austrazyi i Burgundy praprawnuka Theodorycza W. Syna chresnego Klotara króla Nestrazyi a później Burgundy i Austrazyi. (Zob: przyp: do dzieiów Samona) co w. 15 lub 18 roku życia, rącznością rumaka uratował się od śmierci i pod nazwaniem Samona czyli Samosa przepędziwszy wiek młody, w ciągłych wojnach Dako-Getow Włoskich, Gallskich, Hiszpańskich, Morawii, Panonii, Chrobotii, i. d. pod osłabionymi i rozdrobnionymi następcami Theodorycza W. potomka Athanaryczow, Gizeryczow, Ardaryczow, Walamirow, Theodomirow, co z wiernymi swymi podwładnemi należeli do walki z Hunami Atyli na polach Mauryaackich i Kato-Alańskich, tudzież w Krowicy czyli Gopaedyi szczątki Hunow pod synami tego to przemyślnego wojownika, co sam siebie biczem Bożym nazawał, w stanowczey bitwie w r. 468. stoczoney, szczątki Hunnow na wszystkie strony rozproszyli, i na krótki czas Europę od pożogi i łupieży uwolnili. Albowiem nowe Warhunitow czyli Awarow i Nordmanow ludy, jedni środkiem wschodnio-południowej Europy, drudzy zaś drogą północną czyli przez dzisiejszą Nordwęgą od czasów wyż rzezczonego Atyli do środka Europy

lądem i wodą ciągle wędrując, połączyli się ze szczątkami dawnych Hunnow, tudzież z Frankami i na powrot Dako-Getom czyli Sławianom zaczęli być strasznymi.

Samon nasz w taki sposób w sztuce wojennej tak Greko-Rzymian, iako też Dako-Getow, i Warhunnitow wywiczony, za wsparciem i namową Kapłanow staro-Sławiańskiego Chrześcijaństwa, iakowe Konstantyn W. przyjął i iakowemu Teodorycz W. pradziad naszego Samona po kądzieli wraz ze swemi następcami, tudzież Królami Burgundy i Austrazyi, a następnie i jego nieszczęśliwy oyciec Teodorycz wiernemi pozostali; naprzód Królem Sławian zadunajskich, później ogólnem Monarchą czyli Królem Królów Sławiańskich ogłoszony, upokorzywszy Frankow i ich sprzymierzeńców Warhunnitow, pierwszych aż za Ren, drugich aż do tak zwanych Hringow naddunajskich, Thürhringow, Hunnowehrow wiakowych się Awary ze szczątkami Hunnow i ze skarbami na Rzymianach i innych Europy ludach złupionemi zamknęli, pełen sławy, panowawszy lat 36. od swych podwładnych i poddanych żalowany, w późney starości w r. 659. po nar: Chr. P. spokojnie na łożu zakończył życie, zostawiwszy 22. synów i 15. córek przez Marcina Bielskiego w Xiędze I. Kroniki Polskiej str. 39. Edyc; daw: imiennie ale nie krytycznie co do Chronologii wyszczególnionych: którzy się obszernem jego państwem, podług dawnego ale zgubnego uIndostańców i Sławian zwyczaju, podzielić mieli.

Nagromadziwszy z wielkim mozółem do tey tak daleko w przeszłość posunioney Epoki historyi Sławian i ich wsławionych Władzców, ułatwiłem sobie w obroney drodze postępowania, zbiór dalszych materyalów do historyi powyż wymienionych dwóch ludzkich rass czyli plemieni aż do wpadnięcia pierwszey części Hunnow do Europy, — do rozłączenia się ich z pobratymcami w roku 93. po Chr.; do ich pokazania się na dzieiowej widzialni Chin w roku około 210. przed Erą Chrz. pod pierwszym znanym ich władzcą Teumanem i jego następcą krwawym-prawodawcą swego narodu-Mete, czyli Amerykańskim Metyseem, iak się zdaje dla tego, że się z małżonki Teumana królowney Kaukaskiego plemienia urodził.

W tém posuwaniu moich materyalów postępując coraz wyżej ciągle następstwem Władzcow plemienia Kaukaskiego, *Rolow*, *Decebalow*, kilku *Sarmatow*, *Boroistow*, *Mithrydatow*, *Wikramaditiow*, *Satyawrotow* it.d. przyszedłszy do Epoki powyż wymienioney, gdzie już dzieie u Chińczyków i Hunnow z buynej wyobraźni Brahminow i Budystow są dopełniane i sami uczeni Chińscy wyznają, że ich dzieie powyż wymienioną Epokę poprzedzające są niepewne, dla tego wolałem dopełniać też materyaly z oryginalnych podań, aniżeli z pokaleczonych kopii i w takowy sposób zbiór onych aż do prowdzenia *Szakra-Muni* czyli osoby historyczney około roku 1027. przed nar: Chr: Pana, posunąłem.

Dalszy ciąg tychże materyałów z chronologii Brahminow, z podanń starego Testamentu iakowe zdają się połączyć te to dwa Theokratyczno-Monarchiczne kształty rządu starożytnych, a iak się ze szczególnych wyrazów wykazuje, że te dwa ludy o których uświęcone ich księgi zostawiły podania, może i wspólną mowomatkę przez zaprowadzenie pod Opieką Rządu szkoły dla Izraelitów, kiedyś wykażą. W dalszym postępie trzymałem się dzieła pod tytułem: *l'Histoire des hommes* co raz w głębszą starożytność zbiór moich materyałów posuwając, ale około na 20 wieków przed naszą Erą znalazłem próżne miejsce w dziejach powszechnych wszystkich ludów, iakowe tylko buyna wyobrażenia Brahminow i Budystow, co odwieczność naszej kuli z periodycznymi wstrząśnieniami oney przez zalewy, wulkany i wędrowki ludów zdaie się przypuszczać, i obeznanie się z teorią teyże kuli zastąpić zdołaia.

Ale zebrany przezemnie materyałow tak do Geographii mów, ięzyków i dyalektów, tudzież onych historyi, iako też ludów co onych dotąd używają lub dawniej używali, zbywało mi na współczesney stanowczy powadze; i może dlatego rozprawa moja o Samonie czyli Samosie krolu krolow Sławiańskich, iako wstęp do dzieiów powszechnych średnich wieków, to iest: od zdobycia starożytnego Byzantu przez Turkow w r. 1453. aż do wpadnienia do Europy pierwszych Hunnow w r. 375. naszej Ery, przez przeciąg około 1078. lat ciągnących się, przed kilko laty na publicznem Posiedzeniu Towarzystwa Krolewsko-Warszawskiego Przyjaciół Nauk czytana; zaledwo od szanownych znawców tegoż Towarzystwa na wzmiankę w jego Rocznikach zasłużyła. Gdy w tymże czasie współczesny historiograph Cesarstwa Wszech-Rossyjskiego JW. ś. p. M. Karamzyn w Tomie I. str. 23. swey historyi i w swey 59 nocie iestnienie tego to wielkiego Monarchy Sławian, idąc za świadectwem użytych przezemnie Pisarzy, tudzież niezgasley pamięci uczony nasz rodak ś. p. Hr. Ossoliński wdziałach swoich przyznali.

W tem stanie nauki Philologiczney i historyczney w. pierwszy ćwierci XIX. wieku na początku wojny Tureckiey, biegły w starożytnych i nowoczesnych Dyalektach Greckich JW. Konstanty Ekonomidow, dostoiny Kapłan staro-greckiego wyznania, wielu uczonych Towarzystw członek, co przed ostrą bulatą srogich Islamitow szuka schronienia w St.-Petersburgu, znalazie wspaniałych przyjaciół nauk i wsparcie rządu, ćwiczy się w ięzyku Rossyjskim i w innych Sławiańskich, porównywa ie ze starożytnymi dyalektami Greckimi, obeznanie się z początkowemi zakusami Sławian co do Samskrytu i w mozolnem a obszernem swem dziele pod tytułem: *Opyt' o bliżayszem zrodzstwie Jazyka Sławiano-Rossyyskago s'Greczeskim, w Sankt Peterburgie 1828 r.* we trzech Tomach oct. maj. podług niezaprzeczonych zasad, dokładnych nauk i umiejętności; wykazuje że główne dyalekta staro-Greckie, czyli Helleńskie, to iest: Pelazgijski, Eolski, Dorycki, Tracki, Illyryjski, Makedoński, Geto-Dakow it. d. (zob: historyą mow

języków i dyalektów Sławiańskich) swoją starożytną budowę, narow, buyność, swoje pierwiastki czyli źródłosłowy w głównych dyalektach Sławiańskich najlepiej zachowały, tudzież iż za dokładniejszym rozpatrzeniem się w grammatycznej budowie, narowie, buyności i w pierwiastkach co do ilości około 2500. wynoszących, starożytnego Samskrytu i onego dyalektów, iako rodowity Grek byłby skłonny do odstąpienia Samskrytowi pierwszeństwa.

Pismo ulotne czyli raczej treść obszernego dzieła pod tytułem: *Die Griechen als Stamm-und Sprachverwandte der Slawen, historisch und philologisch dargestellt, von Gregor Dankowski, Professor der Griechischen Sprache und Bibliothekar der Königl. Akademie zu Pressburg* 1828. iakowe na początku zeszłego roku 1829. rąk moich doszło i ważność podań Owidiego we mnie wzmocniło.

Aczkolwiek szapowny Autor mógł iuż mieć wiadomość o powyż wymienionem wielkiem dziele lub na podobny wpaść pomysł, wszelakoż iako Sławianin, w Greckim języku biegły tak iak iuż w swym zarysie pokazał, może i toż wzorowe dzieło miejscowościami z bogacić.

Co do mnie; porównałem ile mi czas dozwolił Grammatykę obejmującą porównanie języka staro-Greckiego z Rossyiskim, z Grammatyką Samskrytskiego języka i budowę obudwu tych języków, prócz sposobu wymawiania bardzo niepewnego Greckiego, dla zamieszania się z nim Fenikizmu i Egiptyzmu, tudzież dla użycia niedostatecznego abecadła w pomieszano-Greckim, prawie całkiem budowę Samskrytu znalazłem.

Jak ubolewać mi należy, iż Sławianie i ich pobratymcy Grecy, dawniej w tym przedmiocie pisać nie zaczęli; boby nie był zagniony do przerzucania ogromnych stosów miernych, a nayeczęściej błędnych pomysłów naszych i nam sąsiednich zarozumiałych zwolenników terazniejszey szkoły, co zasad Leibnitza odstąpiła i uwagę nowo związanego Towarzystwa krytyczno-philozoficznego w Berlinie na siebie ściągnęła; tak z drugiey strony winienem wyznać moje nayżywsze uczucia wdzięczności dla mistrzów zmarłych i żyjących, co mi przez swoje wzorowe dzieła, w tak mozolnym zawodzie, iakowe w końcu 67. roku mego życia śmiało za ukończony uważać mogę, przewodniczyć raczyli.

Kończąc zarys niniejszy moich dotychczasowych usiłowań i zawieszając dalsze posuwanie druku Grammatyki języka Samskrytskiego iakową mam prawie całkiem upełnioną; tudzież innych prac nagromadzonych, przedstawiam dziełko szanownego i wiele obiecującego uczonego młodziana Królestwa Pruskiego Adolpha Fryderyka Stenzler, Pomorzianina, z rękopismu w Królewsko-Berlińskiej Bibliotece będącego wypisane; w roku 1829 drukiem ogłoszone, iakowe w środku Maja r. b. rąk moich doszło: własnym nakładem i czcionkami w latach 1814 i 1815. w Warszawie podług Ed: Se-

rampurskiej przez inteznych Artystów odlanemi, później podług wzorów Berlińskich uzupełnionemi, z przydaniem w piśmie zwyczajnem wymawiania Samskrytu nad każdym wyrazem teyto mowy, tudzież zbliżania się oney do języka Polskiego, pod każdym wierszem umieszczanech, o to w tym zamiarze, abym obeznanie się z tą iż tak rzekę mylnie nie do wymowienia zwaną mową, szanownym moim współziomkom i pobratymcom ułatwił. — Przyłączyłem oraz przekład Łaciński prawie dosłowny szanownego mego przewodnika, a to dla łatwiejszego porównania pomiędzy sobą tych trzech tak od siebie odległych języków.

Pan Stenzler jako wzorowy uczeń w przypisaniu swej pracy szanownemu swemu nauczycielowi F. Boop, między innymi mówi: „że to dziełko jest iedynie drobną częścią obszernego dzieła pod tytułem: *Brahma-Vaivarta-Purani* u Indostajców znanego.” — Że usiłował wyśledzić trzy poprzedzające oddziały tegoto dzieła, podług Katalogu Hamiltona, mogące być bardzo ważnemi, ale mu się to nie udało — i dlatego dwa tylko rozdziały obejmujące stworzenie Siedmiu Oceanów, tudzież powody dla iakowych Kryszna wraz z Rådżą zstąpił na ziemski padół, ogłasza. —

Co do całego dzieła, to w ogólności nadmieniam: że rękopism Biblioteki Królewsko-Berlińskiej, z iakowego dwa wyż wspomniane rozdziały wypisał, obejmuje iedynie IVty Oddział całego dzieła, to jest: श्रीकृष्णान्मखाउम्, czyli *de natalibus Krishni* albo o urodzeniu się Kriszny, podzielony na 132. rozdziałów, z iakowych przedostatni अनुक्रमणिकम् treść całego dzieła obejmuje. Że całe to Purāno, od Sūty (सुत) prawdziwego, a Sainaka (शैनक) słuchającego, gdzie Sūta powiada, iakoby to słyszał od samego Wyśsa, wslawionego w starożytności wiążacza dzieł starożytnych porozrywanych. — Sūta zaś wprowadza do rozpraw Nārada (doradcę bogów) i Nārayanę (narow chodzący) iako z sobą rozprawiających, od początku oddziału II. aż do rozdziału 129 oddziału IV. — O trzech pierwszych oddziałach nie więcej niemożemy powiedzieć nad to co Hamilton przedstawia; albowiem rozdział ten spis przedmiotów obejmujący, za nadto krótko jest skreślonym, abyśmy z niego w należnym porządku, rzecz całą objąć mogli. — W oddziale IV. Rozdziale I. Nārada w te prawie słowa mówi do Nārâyana: „iż poprzednio opowiedziany jest oddział o Brahmanie ब्रह्मखाउम्, *brahmakandam*, potem sam od ciebie słyszałem o naturze प्रकृतिखाउम्, *prakritikhandam*, iako też oddział o Ganeszie गणपतिखाउम्, *ganapatikhandam*. — Teraz więc opowiedzieć zechcesz nayważniejszy ten oddział o narodzeniu Kriszny श्रीकृष्णान्मखाउम्, *śri-*

krisznadžianmakhandam, iakowy uwalnia człowieka od wszelkich ciała i umysłu chorob, robi go mędrceem, Gornego czcicielem, szczęśliwym." Któremu odpowiada Nārāyan, wystawiając ważność tego odstepu i pieniem uwieńczy samego nawet Wyższego i jego czcicieli Wyższnawow; a gdy się to kończy, to w rozdziale drugim i trzecim tych samych; które przedstawiamy, opowiada przyczynę zstąpienia na ziemię Kriszny i Rādhy. — Że poeta był zwolennikiem stronnictwa Wyższnawow, wykazuje się tak z pienia wyż wspomnionego rozdziału pierwszego, iako też z rozdziału czwartego, gdzie jest rzecz o wypadku w iakowym ziemia przyciśniona ogromnym ciężarem, udała się z prośbą do Brahmy, aby ją od tego ciężaru uwolnić zechciał. — A na zapytanie Bostwa tego, iakichby miała ciemiężycieli? Ziemia odpowiada: iż oprócz wielu innych bezbożnych i niewdzięcznych ludzi, iakowych wymienia, a iacy bardziey ją ciemiężą, aniżeli to znieść może, to pomiędzy nimi na tych szczególnie narzeka, którzy nie oddają należney czci Krysznie; i czcicieli iego poniewierają.

O przymiotach szczególnych Bostw, od naywyższego Bostwa pochodnych, rozprawiano iak się zdaie w poprzedniczych oddziałach, albowiem Oddział czwarty, czego żalować należy, całkiem o tem milczy, wszelakoż zdaie się bydź rzeczą użyteczną, abyśmy pokrótce wspomnieli o tem, co o odrębnych Bostwach godnego wzmianki dostrzec mogliśmy.

Kryszna czyli Harys (Gorny), jest naywyższem Bostwem, a nie istotnem Wyższnego weicieniem, to się wykazuje iak z wielu innych mieysc, tak też z wiersza rozdziału czwartego, gdzie opisuje poeta, iż ziemia odwiedziła Bostwo Brāhmę,

dziapantam paramam' brahma kriszna itay' akzaradwayam'

ज्ञपन्तम् परमम् ब्रह्म कृष्ण इत्य् अक्षरद्वयम्

murmurantem summum numen, dissilabum scilicet Krishni nomen. — Inni Bożkowie są iedynie iego częściami, on zaś jest odwiecznym, niezmiennym, niestworzonym, wszechpostaciowym, wszechmocnym, zamieszkaniem iego jest:

waikuntam' paraman dhâma dziarâ mrityuharam' param'

वैकुण्ठम् परमं धाम त्रिमूर्त्युद्धरम् परम् ।

wâyunâ dharyamânan csa brahmânaddâ' ūrdham' uttamama

वायुना धार्यमाणं च ब्रह्माण्डाद् ऊर्ध्वम् उत्तमम् ॥

kōṭiyōdāianam' ārdhhan csa brahmalōkhāt' sandānanam'

क्रोटियोजनम् ऊर्द्धं च ब्रह्मलोकात् सनातनम् ।

na warnantyan kawibhir' wiesitran ratna nirmitam'

न वर्णनीयं कविभिर् विचित्रं रत्ननिर्मितम् ॥

Vaikunthum praestantissimum domicilium, senectutem mortemque auferens, egregium, vento fulcitum, supra Brahmanis ovum (mundum), altissimum, decies millies mille yōjana supra Brahmanis coelum, aeternum, haud depingendum a poetis, discolor, e gemmis fabricatum.

Z tego zamieszkania, niezmierną przestrzeń w górę wstępując, dostaliśmy się do nieba bawolkow गोलोक, gōlōka, gdzie znaleźliśmy siedzibę Rādhy bogini, i niezliczoną ilość reszty bawolek, odosobnionych siedzib; górę sto wierzchołkami pokrytą, a na iednym z pomiędzy nich, znajduie się dolina रासमण्डलम् *rāsaman-dalam* mianowana, na iakowey bawolkow tanom uroczystym रास *rāsa*, przewodziec zwykła Rādha; nadto szanownych drzewin las, do którego uczęszczają Krisznō i Rādha, tudzież rzekę Wiradzię, iakowey opis opowiada się w pierwszym rozdziale przez nas tu przedstawionym.

Przewybornie opisany iest Gōlōkus w rozdziale czwartym ręk: Pis: Berl: nastr: 17-21.

O bóstwie Wysznu bardzo rzadko zachodzi wzmianka: znajduiemy go od Kryszny daleko niższym, którego iedynie iest częstką, i o nim pobożnie rozmyśla. Niech nam będzie wolno z wyrazów wyż wspomnionego rozdziału spis przedmiotów obeymującego przytoczyć:

rādhāmādhawayōh krīdā mahad' wiesnō samudbhawam'

राधामाधवयोः क्रीडा महद् विष्णोः समुद्भवम् ।

Brahman stworca i zachowawca światow, bogow i stworzeń pan, ma mieć zamieszkanie we dworze trudnym do przystępu, सभा *sabhā*, दुर्गमा *durgamā*, napelnionym mędrkami pokutników i błogosławionych księżętami, ऋषीन्द्राः *ṛsishēndrāh*, मुनीन्द्राः *muniēndrāh*, सिद्धेन्द्राः *siddhēndrāh*, to iest: Apsarasow, iakowe skokami, i Gandharwow iakowe śpiewami iego bawią.

Nakoniec Siwen, którego częstokroć Siankarą शङ्करः *śiangkarak* mianuie poeta, razem z żoną Pārwati, ma zamieszkanie na gorze Kailāso (coelum) otoczony błogosławio-

nemi i pobożnych książętami योगीन्द्रा: *yóginđrah*, i również Apsarasow tańcami i Gandharwów śpiewami zabawia się. — Bóstwo to ma mieć wyłączną opiekę nad pobożnymi; wreszcie przydomki jego powszechnie używane tu nawet dostrzegamy, iakoto: कुरः *harah*, górny; ईशः *śiah*, pan; महेशः *mahēśiah*, wielki pan; पञ्चवक्त्रः *pancawaktrah*, pięciotwarz; त्रिलोचनः *trilóczanah*, troyoczy; चन्द्रशेखरः *czandraśhókharah*, księżycocinowy.

Teraz wypada nam przydać niektóre wzmianki o narodzeniu się Kryszny i Rádhy na ziemi, wyjęte z rozdziałów szóstego i siódmego, iakowe się nie znajdują w Rękop: Pism: Paryskim.

Po narodzeniu się Rádhy Yasodzie, Nandi bawolka żonie, Kryszna tak iak przyobiegał, do miasta Mathura wkrólestwie वृत् *wradzia* zwanem, przy rzece Yamuna położonego udał się. Panował tam król Wásudéwa, Dēwi syn wraz z Dēwaką żoną, córką Dēwaka, syna Ahuka z rodziny Yaduów. Kansa, Dēwaki krolowej brat, któremu głos bezciałowy ale miedziany oznaymił, że go osmy syn jego siostry, za to, że pierwiastkowo siostrę zabić usiłował, a później od tego zamiaru odstąpił, gdy mu Wásudéwa przyobiegał, że mu wszystkich synów z Dēwaki urodzonych żywcem odda. Już pożarł Kansa szczęściu Wásudéwa synów, siódmy zaś od Mayi w macicy Róhini konstellacyi zamknięty, przy życiu zachowanym został. — Gdy się zaś Dēwaki w tym znajdowała stanie, iż osmego syna porodzić miała, Kansa, postawił strażników, coby mu wręczyli syna iak się tylko urodzi. — Dēwaki zaś wczasie ciemney i burzliwey nocy Krysznę syna urodziła, iakowego Wásudéw, na rozkaz samego Kryszny, teyże samey nocy strażników śpiących napadłszy, Nandy dom zdobył, i ztamtąd, gdy Nanda i Yasóda spali, Rádhe ich coreczkę porwał. Jey płaczem strażnicy zesnu przebudzeni, natychmiast ją do Kansa odnoszą, u którego Wásudéw i Dēwaki po wielu próbach wyjednywają, aby ją życiem udarował.

Przeistniemy na tem co do historyi Kryszny i Rádhy: przekroczyłbym szranki książeczce tey zakreślone, opowiadając to wszystko co o młodości Kryszny w następnych rozdziałach przyjemnie rozprawia poeta.

Nadmienić tu pokrotce należy o stylu, czyli sposobie pisania Autora tego to Puránu. Jakowy porównyując z owem nayprościejszym a przytem naywznioślejszym ro-

działu Krasomowstwa, iskowy dostrzegamy w ręk: Pis: Manu, Rāmāyāna i Mahābhā-
rata, to musimy mimowolnie skłonić się na stronę uczonych, co Purānom nierownie
poźniejszy początek, od tychto arcy-dzieł naznaczyć usilują. Znaczenie przedników i
przyrostków za czasow naszego poiety, zdaie się maiey pewnem i w prawidła ujętem,
ale najczęściej wtłaczanymi bywaią też przedniki i przyrostki do zapelnienia ilości syl-
lab. — Szczegolniey przednik i orsz przyrostek च cza, znaczący: co, i, iak, inny, ka-
żdy, niektóry i t. p. w wielu mieyscach bezpotrzebny dostrzegamy, i iedynie iako słu-
żący do uzupełnienia पाठपूर्णाप पदपत्राण्य, padesz puranowego. — Wresz-
cie w składaniu wierszy zdaie się używać nasz poieta większey nierownie wolności od
starożytnych wieszczkow. Ale o ile w tem od prawidel odstępuje, powiedzieć nie śmiem:
bo iakie są prawidła zlogow (Słōga) dotąd nam nie wiadomo. Rozprawił wprawdzie
o tey mierze mąż w tey gałęzi (u Grekow i Latynow) naybiegleyszy P. Ewald (*), ale
iżak mi się zdaie z większą niż mu należało zarozumiałością w tey sprawie wyrokował.“

Utwor tego to dzieła, możnaby położyć na 332. lat przed naszą Erą za Patryar-
chy Budhysatwa. — (Zob: pierwszy poszyt str: 161. o tym mędrca).

Dotąd szanowny nasz młody przewodnik w przypisie powyż wspomnionym. —
Mam w rękopismach wiele materyalow co do iloczasu naydluższych i naykrotzych
miarowych wierszy Samskrytu, Prakrytu, Pahlī czyli Pelasgo-Polakow, usilowałem i
niniejszy ulomek ogromnego miarowego poematu, przy pomocy młodego i prostego
Mońki मुनि Podlasiānina co do iloczasu ująć w prawidła, ale ponieważ moy szanowny
przewodnik, czyli raczey przepisujący iego Autora, pierwiastki न्ना द्वा, znać, i त्वा
dziana, rodzić, dzisiać, różniące się o iedną syllabę, kalecząc, za iedno bierze, iak to
spis pomyłek w druku wykaże, przeto okoliczność tę do pomyślniejszey chwili odkła-
dam. — Dla sprostowania pomyłek w druku i dla ułatwienia obeznania się z wymawia-
niem Oryginału Samskryjskiego w *Diewa-Nagary*, dołącza się Tablica postaci pisma tey-
że mowy, w porządku narodowym abecadła.

(*) *Ueber einige ältere Sanscrit-Metra. Götting 1807. pag: 8-13.*

Pomyłki w Druku zaszłe.

karta	wiersz	i est	czytay	karta	czytay	i est	czytay
2	2	सद्धोपात्	सद्धपात्	23	8	मानिनीं	मानिनीनां
»	19	śiaśiapat'	śiapat'	»	10	dhandayā	dhanayā
»	21	śaszeptania	czuwaiqcey	25	17	ता	सा
3	4	bhābhāndziana	bhāyabhāndziana	26	16	katiszthaputras'	kaniszthaputras'
4	6	जीवनम्	जीवनम्	27	10	kawanōdo	lawanōdo
4	9	czuwaiqcey	czuwaiqcey	»	11	क्वणोदो	लवणोदो
5	1	sārdezam'	sārdbham'	28	16	trih	duh
ten sam wyraz sārdezam' na kartach 6, 7, 10, 12, 24, 26, 33 znajdujący się, czytay wszędzie sārdbham'.				29	7	wridezaparyāntan	wridbhāparyāntan
5	10	wirāma	wirarāma	30	1	sāhhwi	sādhwi
6	5	प्रतिक्षापालनाप	प्रतिक्षापालनाप	31	2	हारस्	हरिस्
8	16	prōdhinnana	prōdbhinnana	34	1	dziānanti	dznanti
»	17	तदा	सदा	»	2	ज्ञानोत्	ज्ञानति
9	2		कामपाणप्रपीडिताम्	36	15	stutirā	stutiparā
10	10	pragaczahata	pragaczaczata	42	5	स्वचक्रम्	स्वच्चक्रम्
16	5	काननैश्च	काननैश्च	44	4	dziānāsi	dznasi
18	16	gaczcha	gaczczha	»	17	श्री	श्रीः
21	11	प्रिया	प्रियां	46	5	चरणाम्बुजम्	चरणानुजम्
				46	7	śiaszah	śiēzah
				47	5		सुरासुरमुनीन्द्राश्च

Dla łatwiejszego sprostowania niniejszych pomyłek, dołącza się następnie Tablica A: becadłowa Samskritu, w porządku narodowym Polskim ułożona.

TABLICA ABECADŁOWA
S A M S K R I T U,

W PORZĄDKU NARODOWYM POLSKIM UŁOŻONA.

A.	B.	C.	D.	E.
अ a, krótkie,	ब ba,	च cza, cz,	द da,	ध d-hwa,
आ à, długie,	बु b-ba,	झ cz-cza,	उ da,	ढ dh-wa,
। umieszczone między gło- skami, czyta się iak à dł:	बद b-da,	चक cz-czha,	ड d-ba,	ढ dh-ya,
	भ bha,	क czha,	ड d-bha,	ध d-hya,
	भ bh-ra,	क cz-hra,	ड d-bh-ra,	ड d-ma,
अः ah, (h nieme)	भ्य bh-ya,	क्य cz-hma,	ड d-bh-ya,	ड d-ma,
ई ey, ey, é,	ब्र bra,	अ cz-na,	द d-da,	ड d-na,
ए ay, é,	ब्य bya.	अ cz-ra,	उ d-da,	ड d-ra,
अं am, an, em, en		अ cz-wa,	ड d-dha,	ड d-ra,
औ lub औ au, ó		अ cz-hya.	ड d-bh-na,	ड d-ri,
			अ द-dh-ya,	ड d-r-ya,
			ड d-d-ra,	ड du,
			ड d-d-wa,	ड dū,
			ड d-ga,	ड d-wa,
			ड d-g-ha,	ड d-wa,
			ड d-g-ra,	ड d-w-ra,
			ड d-g-ya,	ड d-w-ya,
			ड d-gh-ra,	अ d-ya,
			ध dha,	घ d-ya,
			ढ dha,	क dźiaha,
			ढ dh-ma,	क dźia, dz, dź,
			ध d-hna,	क (कञ) dź-na,
			ध d-hra,	क dź-ra,
			ढ dh-ra,	क dź-dzia.

Kontynuacja Tabelli Abecadłowej Samskritu.

O.	P.	R.	S.	T.	U.	W.
जो } ओ } ó dlugie	प pa,	र r' r'z,	स sa, lub za,	त ta,	उ u, krótkie	व wa,
	फ pha,	र ra,	श sia,	ठ ta,	ऊ ú, dlugie	व w-ra,
	फ़ ph-ma,	ऋ ri, rzi.	ल s-la,	थ tha,		व्य w-ya.
	फ़ ph-ya,	ऌ ri, rzi.	ल s-na,	ठ tha,		
	प़ p-la,	र्त r-ta,	स s-ra,	थ th ma,		
	प़ p-ma,	रु ru, rzu.	स्त s-ta,	थ th-na,		
	प़ p-na,	रू rú, rzú.	स s-tra,	ठ th-ra,		
	प़ p-ra,	र्य r-ya.	स sza,	ठ th-wa,		
	प़ p-ta,		ल sz-na,	थ th-ya,		
	प़ p-wa.		ठ sz-ta,	ल th-ina,		
			ष्ठ sz-tha,	त t-na,		
			द्व sz-t-wa,	त्र t-ra,		
			द्व sz-th-wa,	ट t-ra,		
			ध्व sz-wa,	त्य t-tha,		
			ध्व sz-th-ya,	त t-ta,		
			ध्व sz-thya,	ट t-ta,		
			ध्व sz-ya,	त्र t-t-ra,		
			श् ś-cza,	व t-wa,		
			श् śia,	ट t-wa,		
		श् ś-la,	त्र t-t-wa,			
		श् ś-na,	थ th-ya,			
		श् ś-ra,	व t-ya.			
		श् ś-wa,				
		श् ś-ya.				

Dokończenie Tablicy Abecadłowój Samskritu.

Znaczenie Półgłosek.	Znaczenie Znamion		Niekórych zgłosek postać		Znaki Liczebne		
	Wierzchnie:	Dolne:	Dawna	Nowa			
ba, ' ॐ	ai, np: कै kai, ke.	a b, np: ब् b-ba.	ॐ bha,	ॐ	१	1	
bha, ॐ		५ cza.	५ cza,	५			
cza, ५	au, np: कौ kau.	३ da.	३ da,	३	२	2	
dha, ६	é, np: कै ké.	६ dha.	६ dha,	६			
dzia, ७	i krót: कि ki.	४ ka.	४ ka,	४	३	3	
ga, ८	i dług: की ki.	९ la.	९ la,	९	४	4	
gha, ९	ó, — को kó.	९ lra, krótkie.	९ ha,	९	५	5	
gra, १०	r, — र् rma.	९ lrà, długie.	९ ka,	९	६	6	
kha, ११	m, l, n, यं yam, yan	९ ra, krótkie.	९ na,	९	७	7	
ksza, १२	} połączenia niektórych wyższych znamion	९ ra, długie.	९ nga,	९	८	8	
la, १३		९ ta.	९ ma,	९	९	9	
ma, १४		९ tha.				०	0
na, १५		u, krótkie.					
na, १६	} zastępujące h, m, n.	u, długie.					
ncza, १७		wa.					
ndzia, १८	} X	zmiękcza, czyli skraca wymówienie gloski, np: b',					
nta, १९		é, d', g', m', n', p', r', t', w'.					
pa, २०	} ५	znaczy wyrzucnię, lub zamianę gloski.					
sa, २१		znaczy początek strophы.					
sia, २२	}	znaczy koniec.					
ścza, २३							
sza, २४							
ta, २५							
tha, २६							
tra, २७							
wa, २८							

„ náráyana uwácza „

॥ नारायण उवाच ॥

» Narow chodzący odwiecza, odpowiada »

1. a) yēna wá prārthitah kriszna ádziagāma mahítalam'

येन वा प्रार्थितः कृञ्ज अज्ञगाम महीतलम् ।

W ów czas czule proszony Kriszna (Stwórca) zdziałał pochod na wielki padoł (siemię)

- » b) yan yan widháya bhūmau sa dziagāma swálayan wibbuh

यं यं विधाय भूमौ स जगाम स्वालयं विभुः ॥ १ ॥

iahową idąc przybrał postać na ziemi, zdziałał pochod i do swego państwa powrócił;

2. a) bharáwstáranôpāyan dusztānam cza wadbôdyamam'

भारवतारणोपायं दुष्टानां च वधीद्यमम् ।

iaś w Bhary' przemianie podpadł grzechowi, cielesnemu i chciał zniszczyć bezbożnych;

- » b) sarwan té kathayissyāmi snwiczārya widhānatah

सर्वं ते कथयिष्यामि सुविचार्य विधानतः ॥ २ ॥

wszystko ci wygadam pięknie pomyślane, do nauki ułożone.

3. a) adhunā gôparūpan cza gôkulāgamanan haréh

अधुना गोपतूपं च गोकुलागमनं हरैः ।

Już, iaś bawołą przyjął postać i w rodzinę bawołą wcielił się Gorny,

- » b) rādha gôpālikā yēna nibôdha kathayāmi té

राधा गोपालिका येन निबोध कथयामि ते ॥ ३ ॥

iaś Rádha została bawołą i eno niebaday wygadam tobie.

N á r á y a n u s i n q u i t :

1. A quo rogatus Krishnus in terram descenderit; quam formam in terra indutus princeps
2. in domicilium suum redierit, dolum incarnationis sub forma Bhári, impiosque occiden-
3. di conatum: haec omnia tibi narrabo, bene perpensa, ordine exposita. — Jam Haris bubulci formam et quomodo bubulci familiam ingressus sit, a quo Rádha bubulea facta sit

4. a) śiāṅkhacūḍawadhē pūrwan saṅkśépāt' kathitan śrutam'

शङ्खचूडवधे पूर्व सत्तेपात् कथितं श्रुतम् ।

Jak Śiāṅkhacūḍak przemienił się, już poprzednio zaszeptan, wygadane, słyszales

- » b) adhunā tat' suwistārya nibōdha kathayāmi tē

अधुना तत् सुविस्तार्य निबोध कथयामि ते ॥४॥

teraz też pięknie i obszernie, bylebyś był bacznym, wygamam tobie.

5. a) śrīdāmanā kalalāś czainwa babbūwa rādhayā saba

श्रीदाम्नः कलहम् चैव बभूव राधया सह ।

Szczęśliwego Dama na kalne ścięcie się, kłótnia, była powodem że przez Rādhę potężną

- » b) śrīdāmā śiāṅkhacūḍās cza pāpāt' taśya babbūwa ha

श्रीदामा शङ्खचूडम् च पापात् तस्य बभूव ह ॥५॥

Srīdamā w Śiāṅkhacūḍę przemianie popadł i to było nieszczęściem

6. a) rādhā śiāśīpā śrīdāmā yāhi yōnin cza mānawīm'

राधां शशाप श्रीदामा याहि योनिं च मानवीम् ।

Radę zaszeptał Szri-Dāmā „poydź w macię a to w ludzką,

- » b) wradźé wradziāṅganā bhutwā wiczariszyasi bhūtālē

व्रजे व्रताङ्गना भूत्वा विचरिष्यसि भूतले ॥६॥

w wrogów niebie na Wradziankę przemieniona wychodzisz się wspaniale na ziemi"

7. a) bhūtā śrīdāmā śiāśīpāt' sā śrīkriśnān samuwācā ha

भीता श्रीदामशापात् सा श्रीकृष्णं समवाच ह ।

Bojąc się Szri-Damy zaszeptania, ta do Szczęśliwego Stwórcy doskonałego rzekła nieestety!

-
4. narrabo tibi, auscultā. In narratione de Sankhachūḍi morte antea breviter narrata au-
5. dita sunt; nunc vero eadem uberius exponens narrabo tibi, auscultā. Dāmāni rixa fuit
6. cum Rādhā, cujus rixae scelere Dāman Sankhachūḍus factus est. Rādhām exsecratus est
Dāman: »ingredere uterum humanum; in Vrajo bubulca facta ambulabis in terra." Per-
7. terita Dāmānis exsecratione illa Kriśnum allocuta est: »bubulcae formam induam,

» b) gōpīrūpam' bhawiszyāmi śrīdama mam śiasīapa ha

गोपीरूपम् भविष्यामि श्रीदामा मां शशाप ह ॥७॥

»w bawolki postaci mam zostawać, Szrīdāmā mnie zaszeptał, niestety

8. a) kam' upāyan kariszyāmi wada mām bhābhāndziana

कम् उपायं करिष्यामि वद माम् भयभङ्गन ।

»niakiegoż upoienia użyję, zrobię, powiedz mi bojaźni pogromco!

» b) twayā winā katham' ahan dhariszyāmi swadziwanam'

त्वया विना कथम् अहं धरिष्यामि स्वजीवनम् ॥८॥

»ciebie pozbawiona ktoś mnie udaruje, wesprze, w zachowaniu życia

9. a) Kszané manyē śiatayugan Kālan nātha twayā winā

क्षणे मन्ये शतयुगं कालं नाथ त्वया विना ॥

»Dla pragnąco chciwego córki umysłu, stowieczny przeciąg czasu będzie dla pozbawionéy ciebie

» b) czakszur nimészawirahād' bhawéd' dagadham' manō mama

चक्षुर्निमेषविरहाद् भवेद् दग्धम् मनो मम ॥९॥

»Pragnący na okamgnienie przewłoka będzie spalaniem umysłu mego

10. a) śīarat pārwana czandrābhan sudhāpūrnānanan tawa

शरत्पार्वणचन्द्राभं सुधापूर्णाननं तव ।

»niesiennego pierwszego księżycy światłość, blask, słodyczą napelnionéy twarzy twojej

» b) nātha czakszuśczakōrābhyām piwāmay' abam' abārnīśām'

नाथ चक्षुश्चकोराभ्याम् पिवाम् अहम् अहर्निशम् ॥१०॥

»dla córki co rzęсами ocznemi piję, czerpam dniem i nocą.

8. Dāman me exsecratus est, Quem dolum faciam? dic mihi, o timoris fractor! Quomodo sine te vitam sustentabo? Sine te, domine, vel momento, quasi centum aeva tempus videtur; oculi nictationis sejunctione cor meum foret combustum. Faciem tuam, splendentem sicut festi autumnalis luna, nectare repletam, palpebris, o domine, horrio